

Załącznik
do uchwały Nr XV/106/16
Rady Powiatu w Mońkach
z dnia 24 maja 2016 r.

**POWIATOWY
PROGRAM
DZIAŁAŃ NA RZECZ
OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2016 -2026**

***„REHABILITACJA SPOŁECZNA
I ZAWODOWA ORAZ
PRZESTRZEGANIE PRAW OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W POWIECIE MONIECKIM”***

Mońki 2016 r.

SPIS TREŚCI:

Wstęp	str. 3
I. Definicje niepełnosprawności	str. 3
II. Uzasadnienie programu	str. 6
III. Analiza niepełnosprawności mieszkańców powiatu monieckiego	str. 7
IV. Cele operacyjne i zadania służące realizacji Programu oraz przewidywane efekty	str. 11
1. Stworzenie równych szans osobom niepełnosprawnym w zakresie dostępu do edukacji, kultury i sportu	str. 11
2. Aktywizacja zawodowa, zatrudnienie i przeciwdziałanie skutkom bezrobocia	str. 13
3. Likwidacja barier transportowych, w komunikowaniu się oraz architektonicznych w obiektach infrastruktury miejskiej i miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej	str. 14
4. Stworzenie środowiska przyjaznego osobom niepełnosprawnym ..	str. 16
V. Instytucje i organizacje w Powiecie Monieckim działające na rzecz osób niepełnosprawnych	str. 17
VI. Wykaz aktów prawnych	str. 23
Podsumowanie	str. 24

WSTĘP

Konstytucja Rzeczypospolitej Polski mówi, że wszyscy obywatele są równi wobec prawa i obowiązków; wszyscy mają prawo do równego ich traktowania i nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Oznacza to, że również osoby niepełnosprawne mają te same fundamentalne prawa co wszyscy inni obywatele i nie mogą być prześladowane z powodu swojej dysfunkcji. W rzeczywistości jednak napotykają w życiu na zbyt wiele przeszkód, by mogły w pełni korzystać ze swoich konstytucyjnych praw. Zagwarantowanie osobom niepełnosprawnym przysługujących im praw wymaga stworzenia odpowiednich warunków korzystania z nich oraz mechanizmów wyrównywania szans. Bardzo istotną sprawą jest przeciwdziałanie ich dyskryminacji poprzez tworzenie społeczeństwa otwartego i dostępnego dla wszystkich.

Każdy człowiek ma inne możliwości, inne potrzeby i inne ograniczenia. Osoby dysfunkcyjne dodatkowo borykają się z barierami architektonicznymi, w komunikowaniu się i najtrudniejszymi do pokonania barierami społecznymi.

Wdrożona z dniem 1 stycznia 1999 roku reforma ustrojowa państwa wniosła szereg zmian w zasadach organizacji i działania władz publicznych. Nowe struktury samorządu terytorialnego, jakimi są powiaty przejęły szereg zadań o charakterze publicznym, a między innymi kompetencje służb działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym określa zakres działania i zadania powiatu. Jednym z głównych zadań władz samorządowych jest wspieranie osób niepełnosprawnych i usuwanie wszystkich barier, a w konsekwencji stworzenie warunków do pełnego indywidualnego rozwoju i zaspokojenia potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia, gwarantujące pełne uczestnictwo tych osób w życiu społecznym. Uchwalona przez Sejm Rzeczypospolitej Polski - Karta Praw Osób Niepełnosprawnych obliguje powiaty do podjęcia działań umożliwiających osobom z dysfunkcjami pełne uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa zakres kompetencji powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych. Jednym z zadań jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych. Oznacza to zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania oraz dobrej jakości życia i integracji społecznej. Głównym zadaniem rehabilitacji jest rozwijanie u osób z dysfunkcjami maksymalnych zdolności do wykonywania podstawowych codziennych czynności, przygotowanie do pracy zawodowej oraz stwarzanie korzystnych warunków w kontaktach ze środowiskiem społecznym.

I. DEFINICJE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych *„niepełnosprawność określa jako długotrwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującej niezdolność do pracy”*. Niepełnosprawność najczęściej zastępuje termin - inwalidztwo, choć zakresy obu tych terminów nie zawsze są tożsame. Ujęcie niepełnosprawności, obok aspektów biologicznych i psychicznych, zawiera zazwyczaj aspekty związane z aktywnością życiową jednostki. Zgodnie z definicją zawartą w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych *„Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje, że osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji”*. Ustawodawstwo polskie osobę niepełnosprawną określa

również jako człowieka, którego obniżona sprawność funkcjonalna, (fizyczna i/lub psychiczna) trwale lub okresowo uniemożliwia, ogranicza lub utrudnia życie codzienne, a także pełnienie ról właściwych dla płci i wieku zgodnie z przyjętymi normami.

Wyróżniamy cztery rodzaje niepełnosprawności:

- niepełnosprawność fizyczna - polega na niepełnosprawności ruchowej, która jest rezultatem przewlekłych chorób lub uszkodzeń narządu ruchu;
- niepełnosprawność psychiczna- polega na zaburzeniach świadomości, upośledzeniu umysłowym oraz chorobach psychicznych;
- niepełnosprawność sensoryczna - polega na uszkodzeniu narządów zmysłów niewidomi, niedowidzący, niesłyszący oraz słabo słyszający);
- niepełnosprawność złożona inaczej nazywana sprzężoną- dotyczy osób z więcej niż jednym rodzajem niepełnosprawności.

Do realizacji zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych ustalone się trzy stopnie niepełnosprawności:

- znaczny (osoba z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolna do pracy albo zdolna do pracy w warunkach pracy chronionej i wymagająca w celu pełnienia ról społecznych stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji),
- umiarkowany (osoba z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolna do pracy albo zdolna do pracy w warunkach pracy chronionej lub wymagająca czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych),
- lekki (osoba z naruszoną sprawnością organizmu, która powoduje obniżenie zdolności do wykonywania pracy w porównaniu z osobą z pełną sprawnością fizyczną i psychiczną lub osoba, której ograniczenia w pełnieniu ról społecznych można kompensować wyposażając ją w odpowiednie przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub techniczne).

Oprócz wymienionych wyżej rodzajów dysfunkcji wyróżnia się dwa główne modele niepełnosprawności: medyczny oraz społeczny.

W modelu społecznym niepełnosprawność powstaje w skutek ograniczeń doświadczanych przez osoby nią dotknięte, takich jak indywidualne uprzedzenia, utrudniony dostęp do budownictwa użyteczności publicznej, niedostosowany system transportu, segregacja edukacyjna, rozwiązania na rynku pracy wyłączające z niego osoby niepełnosprawne. W tym przypadku niepełnosprawność jest uważana za pojęcie administracyjne. Dyskryminacja w tym modelu nie jest problemem osób niepełnosprawnych, lecz wynika z nastawienia i postaw społeczeństwa oraz środowiska.

Model medyczny nazywany też indywidualnym opiera się na założeniu, że problemy na jakie napotykają w swoim życiu osoby niepełnosprawne są konsekwencją ich choroby, urazu czy wady wrodzonej. Osoba niepełnosprawna jest traktowana jako jednostka, która przeżywa kłopoty emocjonalne związane ze swoją ułomnością czy chorobą. Niepełnosprawność w tym ujęciu traktowana jest jako przerażające i okrutne doświadczenie przydarzające się jednostce. W modelu tym istotną rolę odgrywają czynniki sprzyjające jak najlepszemu przystosowaniu osoby niepełnosprawnej do warunków, w jakich żyją inni ludzie.

W życiu codziennym spotykamy się z przejawami lekceważenia, a nawet dyskryminacji osób niepełnosprawnych. Społeczeństwo nasze jest mało tolerancyjne i nie potrafi, a nawet nie stara się, zrozumieć „inności” drugiego człowieka.

Zdarza się, że ludzie zdrowi w zetknięciu z osobą niepełnosprawną doznają szoku, czują się źle w jej obecności, a nawet są zażenowani. Nie potrafią traktować osoby defektywnej jak równego sobie partnera.

Często nawet sama rodzina w zetknięciu z niepełnosprawnością jednego z domowników przeżywa ogromny szok. Trudno jest się pogodzić z ułomnością kogoś bliskiego, a najgorzej z kalectwem własnego dziecka. Wszyscy członkowie rodziny, tak jak i całe nasze społeczeństwo muszą dokonać w sobie wielkich przemian. Jest to proces szczególnie trudny, ale najtrudniejszy jest w rodzinie wychowującej nieletnie dziecko. Często krewni poinformowani o niepełnosprawności kogoś bliskiego z rodziny lub ich

dziecka przeżywają bardzo silne negatywne emocje. Czasami efektem tego jest poważne zakłócenie relacji między członkami rodziny. W wielu przypadkach destabilizacji ulegają więzi i relacje między małżonkami oraz między rodzicami a niepełnosprawnym dzieckiem. Przeżycia rodziny, w której pojawia się problem niepełnosprawności można podzielić na 5 zasadniczych faz.

- ✓ Faza szoku następuje po otrzymaniu informacji o niepełnosprawności bliskiej osoby, a szczególnie gdy dotyczy to dziecka. Jest to okres szczególnie silnych negatywnych przeżyć.
- ✓ Stadium kryzysu emocjonalnego przeżywa rodzina kiedy nie może pogodzić się z myślą o niepełnosprawności ukochanej osoby.
- ✓ Etap bezradności występuje wówczas, kiedy rodzina postrzega swoją sytuację jako beznadziejną, jest zrozpaczona i bezradna.
- ✓ Okres pozornego przystosowania się do zaistniałej sytuacji przeżywa rodzina podejmując nieracjonalne próby przystosowania się do sytuacji w jakiej się znalazła. Stwarza sobie nierealny wizerunek niepełnosprawnego członka rodziny, który zaczyna dominować nad rzeczywistym obrazem. Stosując taki i inne mechanizmy obronne deformują rzeczywistość zgodnie z własnymi oczekiwaniami i pragnieniami.
- ✓ Fazę kreatywnego przystosowania się do sytuacji doświadcza rodzina w momencie pogodzenia się z faktem niepełnosprawności bliskiej osoby. Następuje wówczas realne postrzeganie problemu i poszukiwanie sposobów pomocy. Po dokonaniu się osobistej przemiany domowników budzi się więź emocjonalna oraz pełna integracja z osobą niepełnosprawną.

Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych ma na celu ułatwienie tym osobom uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia oraz awansu zawodowego przez umożliwienie im korzystania z poradnictwa zawodowego, szkoleń zawodowych i systemu pośrednictwa pracy. Do osiągnięcia powyższego celu niezbędne jest:

- dokonanie oceny zdolności do pracy (przeprowadzanie badań lekarskich i psychologicznych oraz ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań),
- prowadzenie poradnictwa zawodowego,
- przygotowanie zawodowe uwzględniające perspektywy zatrudnienia,
- dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenia,
- określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy.

Rehabilitacja społeczna natomiast powinna ułatwić osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym, a realizowana jest przede wszystkim poprzez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- kształtowanie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- propagowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Podstawową formą aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych jest ich uczestnictwo w:

- warsztatach terapii zajęciowej,
- turnusach rehabilitacyjnych.

Statystycznie rodziny, w których co najmniej jedna osoba dotknięta jest niepełnosprawnością częściej narażone są na ubóstwo i niewydolność opiekuńczo-wychowawczą. Problem niepełnosprawności bliskiej osoby dotyka zazwyczaj całej rodziny we wszystkich sferach jej życia.

II. UZASADNIENIE PROGRAMU

Brak sprawnego i spójnego systemu pomocy osobom niepełnosprawnym sprawia często, że osoby te stają się biorcami rent inwalidzkich lub beneficjentami pomocy społecznej. Marginalizacja i dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność obciąża ogromnymi kosztami państwo opiekuńcze. Aby znacznie ograniczyć koszty należy opracować taki plan, by wszystkie rozwiązania w ramach polityki na rzecz niepełnosprawnych były ściśle związane ze wszystkimi innymi działaniami władz samorządowych. Plan winien określać długofalowe cele, zapewniające osobom niepełnosprawnym takie same prawa jak innym obywatelom.

Powiatowy Program opiera się na działaniach zawartych w Standardowych Zasadach Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Standardowe Zasady przyjęte jednomyślnie w 1993 roku przez Zgromadzenie Generalne ONZ formułują wytyczne w zakresie polityki dotyczącej niepełnosprawności oraz propozycję konkretnych działań. ONZ-owskie Standardy składające się z 22 zasad nazywane są **Agendą 22** :

1. **Budzenie świadomości** na temat potrzeb, praw i mocnych stron osób niepełnosprawnych.
2. **Opieka medyczna** – skuteczna pomoc medyczna.
3. **Rehabilitacja** –zapewnienie usług rehabilitacyjnych.
4. **Służby i usługi wspierające** oraz pomoce techniczne dostosowane do indywidualnych potrzeb każdej jednostki.
5. **Dostępność** dot. środowiska fizycznego, dostęp do informacji i możliwość komunikowania się między ludźmi.
6. **Edukacja** – równe szanse edukacyjne na każdym etapie kształcenia.
7. **Zatrudnienie** – praca na takich samych zasadach jak wszyscy inni.
8. **Środki utrzymania i zabezpieczenie socjalne.**
9. **Życie rodzinne i integralność jednostki.**
10. **Kultura** – integracja i uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych.
11. **Sport i rekreacja** – dostęp i uczestnictwo.
12. **Religia** – swobodne praktykowanie i pełna dostępność.
13. **Informacja i badania naukowe** – wiedza na temat niepełnosprawności.
14. **Kreowanie polityki i planowania** – uwzględnienie kwestii niepełnosprawności we wszystkich kontekstach.
15. **Tworzenie prawa**- stworzenie prawnych podstaw uczestnictwa i równości.
16. **Polityka ekonomiczna** – kwestie niepełnosprawności ujęte w budżecie.
17. **Koordinacja działań**- wykorzystanie środków i zasobów społecznych.
18. **Organizacje osób niepełnosprawnych.**
19. **Szkolenie personelu.**
20. **Monitoring krajowy i ocena projektów.**
21. **Współpraca techniczna i gospodarcza** – działania na rzecz poprawy życia.
22. **Współpraca międzynarodowa.**

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych jest planem polityki władz lokalnych na rzecz osób niepełnosprawnych. Dzięki opracowaniu takiego projektu społeczeństwo będzie się stawało bardziej dostępne, a osoby niepełnosprawne uzyskają takie same prawa i obowiązki co osoby sprawne.

III. ANALIZA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI MIESZKAŃCÓW POWIATU MONIECKIEGO

Powiat Moniecki położony na pięknym Podlasiu liczy około 42 tysiące mieszkańców. Większość danych w Narodowym Spisie Powszechnym 2011 była pozyskiwana przez Główny Urząd Statystyczny w badaniu reprezentacyjnym przeprowadzonym na 20% próbie wylosowanych mieszkań i na zasadzie dobrowolności. Według NSP 2011 co 6 mieszkańiec naszego powiatu dotknięty jest niepełnosprawnością.

PCPR na podstawie doświadczenia, obserwacji i posiadanych danych uważa, że dane te są znacznie zaniżone. Świadczyć o tym m. in. mogą dane Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Białymstoku, który w latach 2013 – 2015 wydał następującą ilość orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności:

- ✓ 2013 rok – 474 w tym 80 dla osób do 16 roku życia;
- ✓ 2014 rok – 499 w tym 94 dla osób do 16 roku życia;
- ✓ 2015 rok – 473 w tym 93 dla osób do 16 roku życia.

Rodziny, w których chociażby jeden członek jest osobą niepełnosprawną często borykają się z problemami finansowymi. Nierzadko też korzystają ze wsparcia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach oraz ośrodków pomocy społecznej. Wsparcie PCPR w Mońkach udzielone ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w latach 2013 – 2015 mieszkańcom powiatu monieckiego:

Rodzaj zadania	2013r.		2014r.		2015r.	
	Ilość osób	Kwota /zł./	Ilość osób	Kwota /zł./	Ilość osób	Kwota /zł./
turnusy rehabilitacyjne	78	56.269	81	54.889	44	31.714
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	149	131.568	130	95.040	255	156.442
dofinansowanie działalności WTZ w Mońkach	30 uczestników	443.880	30 uczestników	443.880	30 uczestników	443.880
dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	10	25.569	7	39.998	8	10.831
dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki	250	4.000	700	4.000	330	4.740
Razem:	517	661.313	948	637.807	667	647.607

Od 2013 roku powiat moniecki rokrocznie przystępuje do realizacji programu pn. „Aktywny samorząd”. W ramach programu osoby niepełnosprawne korzystały z dofinansowania do zakupu specjalistycznego sprzętu komputerowego, urządzeń brajlowskich i lektorskich, protez oraz utrzymania sprawności protez i wózków o napędzie elektrycznym. Program jest przyjazny osobom niepełnosprawnym uczącym się ponieważ daje możliwość uzyskania dofinansowania kosztów nauki na poziomie wyższym oraz kosztów kształcenia. Środki pozyskane w ramach w/w programu:

- 2013r. – 96.615 zł. /18 osób/,
- 2014r. – 87.409 zł. /20 osób/,
- 2015r. – 37.403 zł. /10 osób/.

Osoby niepełnosprawne z terenu powiatu monieckiego w latach 2010 – 2015 były beneficjentami projektu systemowego dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej pn. „Determinacja – Aktywna integracja – Akceptacja”, w ramach którego uzyskali dodatkowe (poza środkami PFRON) dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. Otrzymali karnety na basen i uczestniczyli w indywidualnych spotkaniach oraz warsztatach

prowadzonych przez psychologa i doradcę zawodowego. Brali również udział w kursach i szkoleniach oraz imprezach integracyjnych.

Niepełnosprawność jednego z członków rodziny jest często przyczyną jej problemów finansowych. Rodziny często zmuszone są sięgać po pomoc ośrodków pomocy społecznej, które udzielają wsparcia w postaci różnego rodzaju zasiłków stałych i okresowych. Ilość rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy ośrodków z powodu niepełnosprawności obrazuje poniższa tabela.

MOPS/GOPS	2013 rok		2014 rok		2015 rok	
	Ilość rodzin	Ilość osób w rodzinach	Ilość rodzin	Ilość osób w rodzinach	Ilość rodzin	Ilość osób w rodzinach
Mońki	161	389	155	362	154	364
Goniądz	61	211	59	197	58	204
Knyszyn	62	193	55	134	57	143
Krypno	34	164	33	139	24	103
Jasionówka	42	160	46	152	43	133
Trzcianne	64	274	66	260	58	234
Jaświły	28	37	41	97	23	65
Ogółem:	452	1.428	455	1.341	417	1.246

Większość osób niepełnosprawnych mieszka na terenach wiejskich i prowadzi działalność rolniczą. Część osób niepełnosprawnych znalazło zatrudnienie w sektorze państwowym i prywatnym, a nieznaczny odsetek prowadzi własną działalność gospodarczą.

Dane sprawozdawcze Powiatowego Urzędu Pracy w Mońkach za lata 2013 - 2015 dotyczące liczby osób niepełnosprawnych objętych usługami i instrumentami rynku pracy:

Rok	Ewidencja PUP w tym:	Osoby bezrobotne	Poszukujący pracy	W tym kobiety	Zatrudnienie (środki Funduszu Pracy)	Zatrudnienie (środki PFRON)
2013	81	69	12	32	27	4
2014	77	64	13	21	19	6
2015	84	70	14	27	9	6

Zespół Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych w Mońkach na przestrzeni lat 2013 - 2015 wydał 206 opinii w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe, z czego:

- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Mońkach:
  - 2013r. – 41 opinii,
  - 2014r. – 28 opinii,
  - 2015r. – 22 opinie;
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Goniądzu:
  - 2013r. – 41 opinii,
  - 2014r. – 40 opinii,
  - 2015r. – 34 opinie.

W omawianym okresie Zespół przeprowadził zajęcia terapii logopedycznej dla 298 osób oraz wydał 1 opinię o indywidualnym toku nauczania i 1 o indywidualnym programie nauczania. Zespół wydawał również orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, którego podział na rodzaj niepełnosprawności przedstawiał się następująco:

I. p.	Rodzaj kwalifikacji niepełnosprawności	2013r.	2014r.	2015r.
1.	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	16	15	24
2.	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym	8	8	5
3.	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu znacznym	1	1	2
4.	Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze (niepełnosprawność intelektualna w stopniu głębokim)	2	-	2
5.	Niepełnosprawność ruchowa w tym z afazją	5	7	6
6.	Zagrożenie niedostosowaniem społecznym	3	2	1
7.	Niedostosowanie społeczne	-	10	7
8.	Autyzm	-	-	5
9.	Niepełnosprawność sprzężona	3	4	3
10.	Wczesne wspomaganie rozwoju	1	2	1
11.	Słabosłyszący	-	-	1
12.	Zespół Aspergera	-	-	1
13.	Indywidualny obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego	1	-	1

Niezwykle istotnym zagadnieniem dotyczącym dzieci i młodzieży niepełnosprawnej jest ich edukacja. Wszystkie gminy z terenu powiatu monieckiego realizując zadania oświatowe zapewniają wszystkim uczniom niepełnosprawnym zdobycie wiedzy i wykształcenia zgodnie ich możliwościami psychofizycznymi. Liczbę niepełnosprawnych uczniów w poszczególnych gminach obrazuje poniższa tabela:

Gmina	Wyszczególnienie	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Mońki	w placówkach na terenie gminy	23	24	22
	dowożonych do innych placówek położonych poza terenem gminy	10	10	10
Goniądz	w placówkach na terenie gminy	11	12	12
	dowożonych do innych placówek położonych poza terenem gminy	5	5	5
Knyszyn	w placówkach na terenie gminy	9	13	16
	dowożonych do innych placówek położonych poza terenem gminy	7	10	8
Krypno	w placówkach na terenie gminy	12	9	9
	dowożonych do innych placówek położonych poza terenem gminy	6	5	4
Jasionówka	w placówkach na terenie gminy	21	20	19
	dowożonych do innych placówek położonych poza terenem gminy	5	7	7
Trzcianne	w placówkach na terenie gminy	16	15	11
	dowożonych do innych placówek położonych poza terenem gminy	5	6	8
Jaświły	w placówkach na terenie gminy	5	4	7
	dowożonych do innych placówek położonych poza terenem gminy	15	18	17
Ogółem liczba niepełnosprawnych uczniów:		150	158	155

Uczniowie niepełnosprawni z terenu powiatu monieckiego najczęściej dowożeni są do Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Downarach oraz Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Białymstoku.

Niepełnosprawni uczniowie objęci są nauczaniem indywidualnym i domowym, rewalidacją, zajęciami dydaktyczno-wychowawczymi, zajęciami logopedycznymi i korekcyjno-kompensacyjnymi oraz terapią psychologiczną. Znaczna większość uczniów zdobywa wiedzę w klasach integracyjnych.

Zgodnie z zapisami prawa oświatowego każdemu dziecku ze specjalnymi potrzebami

edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnemu, tworzy się warunki niezbędne do rozwoju, dostosowując treści, metody i organizację nauczania do możliwości psychofizycznych dzieci oraz zapewnia możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydawane są przez zespoły orzekające działające w poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Istnieje kilka możliwości uwzględniania specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci, w tym niepełnosprawnych w szkołach i placówkach oświatowych. Wybór spośród zalecanych form kształcenia (typów placówek) należy do rodziców/ opiekunów dziecka:

- w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych (tzw. edukacja włączająca) – każde dziecko ma prawo zgłosić się do szkoły rejonowej, która zobowiązana jest zapewnić kształcenie z pełnosprawnymi rówieśnikami oraz specjalne wsparcie według potrzeb dziecka określonych w orzeczeniu;
- w przedszkolach integracyjnych i z oddziałami integracyjnymi oraz w szkołach integracyjnych i w szkołach z oddziałami integracyjnymi, – edukacja w zespołach przedszkolnych/klasowych o obniżonej liczebności, w tym 3 – 5 dzieci z niepełnosprawnościami, wspomaganych przez nauczyciela – specjalistę;
- przedszkolach specjalnych i szkołach specjalnych – edukacja w zespołach klasowych o obniżonej liczebności w szkołach i placówkach ukierunkowanych na pracę z uczniami z określonymi rodzajami niepełnosprawności.

W powiecie monieckim funkcjonują dwie szkoły, które kształcą osoby niepełnosprawne i są to: Gimnazjum Specjalne i Szkoła Specjalna Przystosobająca Do Pracy.

Integracja w edukacji to tworzenie optymalnych warunków rozwoju oraz integrowanie dzieci niepełnosprawnych i zdrowych w ich naturalnym środowisku rówieśniczym. Nauka w klasach integracyjnych jest najbardziej sprzyjającą okolicznością i sposobem zdobywania wiedzy przez niepełnosprawnych uczniów.

Potencjał przewozowy osób niepełnosprawnych w poszczególnych gminach:

- ✓ Gmina Mońki – 2 pojazdy,
- ✓ Gmina Goniądz – 1 pojazd,
- ✓ Gmina Knyszyn – 2 pojazdy,
- ✓ Gmina Krypno – 1 pojazd,
- ✓ Gmina Jasionówka – nie posiada pojazdów do przewozu osób niepełnosprawnych,
- ✓ Gmina Trzcianne – nie posiada pojazdów do przewozu osób niepełnosprawnych,
- ✓ Gmina Jaświły – 1 pojazd.

Mając na uwadze powyższe, zgodnie z zapisem art. 35a ust. 1 ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zachodzi potrzeba opracowania Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Celem programu jest maksymalna normalizacja życia osób defektywnych wynikająca z założenia, iż każdy człowiek niepełnosprawny powinien być tak przygotowany i usprawniony, aby jego życie nie różniło się od życia ludzi sprawnych. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA ORAZ PRZESTRZEGANIE PRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE MONIECKIM” ma służyć przede wszystkim zapewnieniu pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnych, stworzeniu warunków pełnego indywidualnego rozwoju i zaspokajaniu potrzeb tychże osób we wszystkich sferach i na każdym etapie ich życia, gwarantując przy tym pełne ich uczestnictwo w życiu społecznym.

Program skierowany jest do całej zbiorowości osób niepełnosprawnych w powiecie niezależnie od rodzaju dysfunkcji i wieku. Program w sposób pośredni dotyczy również osób borykających się z problemem niepełnosprawności jednego z członków rodziny lub innej osoby defektywnej z bliskiego otoczenia.

IV. CELE OPERACYJNE I ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PROGRAMU ORAZ PRZEWIDYWANE EFEKTY

1. STWORZENIE RÓWNYCH SZANS OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM W ZAKRESIE DOSTĘPU DO EDUKACJI, KULTURY I SPORTU

CELE OPERACYJNE:

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polski, Konwencją Praw Dziecka oraz ustawą Oświatową wszystkie dzieci i młodzież mają równe prawa w dostępie do wiedzy. Często młodociane osoby niepełnosprawne nie mogą skorzystać z tego fundamentalnego prawa ponieważ dzielą ich bariery architektoniczne, w komunikowaniu się z rówieśnikami i nauczycielami oraz te najtrudniejsze do pokonania – bariery społeczne.

Każda osoba, w tym również niepełnosprawna, ma prawo uczestniczyć życiu kulturalnym i sportowym jako widz i jako jego twórca. Bez względu na to, czy osoba sprawna inaczej jest piosenkarzem, malarzem, sportowcem lub/i widzem czy kibicem jesteśmy obowiązani zapewnić jej swobodne uczestnictwo w różnego rodzaju imprezach. W ogólnospołecznym życiu kulturalnym i sportowym Powiatu Monieckiego w małym procencie uczestniczą osoby niepełnosprawne. Wiąże się to z istniejącymi barierami architektonicznymi, w komunikowaniu się oraz mentalnymi tkwiącymi w samych osobach niepełnosprawnych, w ich najbliższym otoczeniu oraz osobach sprawnych.

Ogromne znaczenie w osiągnięciu pozytywnych rezultatów rehabilitacji i usprawnienia osób niepełnosprawnych ma poradnictwo socjalne i pedagogiczne oraz terapia psychologiczna. Powyższe działania, w przypadku dziecka niepełnosprawnego, powinny być skierowane na jego rodziców lub opiekunów. Właściwa postawa rodzicielska wobec defektywnego dziecka poza pozytywnymi rezultatami wczesnego leczenia, rehabilitacji psycho - edukacyjnej i ogólnego usprawnienia pozwala osiągnąć możliwie pełny rozwój i uczestnictwo dzieci w życiu społecznym.

Jednym z celów powiatowego programu na rzecz osób niepełnosprawnych jest umożliwienie osobom defektywnym zdobycia wykształcenia oraz zapewnienie pełnego dostępu do sportu, kultury, rekreacji i turystyki, do czego zmierza się podejmując następujące kroki:

- Włączenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w system edukacji poprzez:
  - likwidację barier architektonicznych (budowa podjazdów dla wózków inwalidzkich, przystosowanie łazienek i klas) - w efekcie zapewnienie dziecku swobodnego dostępu do szkoły,
  - tworzenie osobom niepełnosprawnym warunków umożliwiających korzystanie z masowych placówek edukacyjnych,
  - przygotowanie nauczycieli do kształcenia dzieci niepełnosprawnych,
  - stopniowe ograniczanie kierowania dzieci z dysfunkcjami do szkół specjalnych poza miejscem zamieszkania,
  - wdrażanie zadań szkół specjalnych do szkolnictwa powszechnego poprzez organizowanie klas integracyjnych,
  - tworzenie klas specjalnych w szkołach powszechnych,
  - zagwarantowanie dzieciom niepełnosprawnym ciągłości kształcenia,
  - udzielanie pomocy w podnoszeniu poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych.
- Zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości korzystania z obiektów kulturalnych i sportowo- rekreacyjnych.
- Rozwijanie aktywności sportowej i turystycznej wśród osób defektywnych.
- Stworzenie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z imprez kulturalnych w mieście.
- Rozwój kulturotwórczej aktywności osób sprawnych inaczej.
- Czynne włączenie osób niepełnosprawnych w życie miasta i jego społeczności.

ZADANIA DO REALIZACJI:

- Podjęcie działań zmierzających do utworzenia klas integracyjnych we wszystkich podstawowych szkołach gminnych i gimnazjach.
- Przystosowanie budynków szkolnych do potrzeb uczniów niepełnosprawnych, a tym samym wyrównanie ich szans w dostępie do edukacji.
- Wykonanie podjazdów dla wózków inwalidzkich w obiektach szkolnych, sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych.
- Wspieranie różnego rodzaju imprez w ramach dofinansowania sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.
- Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych i imprezach integracyjnych.
- Dostosowanie pracy Pływalni Powiatowej w Mońkach stosownie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Organizowanie wystaw dorobku artystycznego osób niepełnosprawnych.
- Promowanie twórczości poetyckiej i literackiej sprawnych inaczej.
- Wspieranie poradnictwa specjalistycznego

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

- Subwencja Oświatowa.
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
- Starostwo Powiatowe w Mońkach.
- Samorządy gminne.
- Środki UE i inne źródła.

REALIZATORZY PROGRAMU:

- Starostwo Powiatowe w Mońkach.
- Jednostki organizacyjne samorządu powiatu.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach.
- Samorządy gminne.
- Nauczyciele i wychowawcy szkół.
- Specjaliści z poradni psychologiczno –pedagogicznej.

OCZEKIWANE EFEKTY:

- Przygotowanie młodzieży niepełnosprawnej do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.
- Dostęp dzieci i młodzieży defektywnej do programów nauczania umożliwiających im rozwój według własnych możliwości.
- Czynny udział osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym swojej miejscowości.
- Rozwijanie zdolności artystycznych i sportowych dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych.
- Usprawnienie osób niepełnosprawnych.
- Dowartościowanie oraz podniesienie samooceny osób z dysfunkcjami.
- Zwiększenie poczucia tolerancji i solidarności grupy rówieśników z młodzieżą niepełnosprawną.
- Możliwość wykazania się osób defektywnych w grupie i zaprezentowania swoich umiejętności i zdolności.
- Rozwijanie form aktywności sportowej i turystycznej środowisk ludzi niepełnosprawnych.

2. AKTYWIZACJA ZAWODOWA, ZATRUDNIENIE I PRZECIWDZIAŁANIE SKUTKOM BEZROBOCIA

CELE OPERACYJNE:

Osoba niepełnosprawna tak jak każdy obywatel naszego kraju ma konstytucyjne prawo do pracy zarobkowej. Jak stwierdzono naukowo, najskuteczniejszym sposobem rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych jest praca, która integruje te osoby ze społeczeństwem oraz podnosi ich samoocenę i sprawia, że czują się potrzebni i dowartościowani. Mimo ciągle rosnącej świadomości społecznej często się jeszcze obserwuje utrudnione wejście na rynek pracy osób niepełnosprawnych, a w szczególności osób z upośledzeniem umysłowym i zaburzeniami psychicznymi. Najczęściej rynek pracy dla osób defektywnych kojarzy się z zakładami pracy chronionej lub zakładami aktywizacji zawodowej.

Działający na terenie Moniek warsztat terapii zajęciowej pozwala nabyć lub przywrócić osobom niepełnosprawnym umiejętności potrzebne do podjęcia pracy zarobkowej oraz podejmowania wszelkiego rodzaju aktywności zawodowej. Mając na względzie ten fakt jak i sytuację osób defektywnych poszukujących pracy należy podjąć kroki zmierzające do ograniczenia bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych. Szczególnie w obecnej dobie panującego bezrobocia konieczne staje się podejmowanie działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Ideą programu jest stworzenie osobom sprawnym inaczej możliwości uzyskania pracy poprzez:

- Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych dzięki:
  - szkoleniom i przekwalifikowaniom osób z dysfunkcjami,
  - podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych,
  - finansowaniu usług i instrumentów rynku pracy.
- Wspieranie pracodawców zatrudniających osoby sprawne inaczej.
- Zachęcanie pracodawców do tworzenia i przystosowania miejsc pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Opracowanie systemu lokalnego wspierania otwartego rynku pracy.

ZADANIA DO REALIZACJI:

- Prowadzenie ewidencji osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy.
- Poradnictwo zawodowe.
- Organizowanie szkoleń i przekwalifikowań zawodowych.
- Pomoc pracodawcom w przystosowaniu stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Finansowanie usług i instrumentów rynku pracy, tj.:
  - szkoleń,
  - stażu,
  - prac interwencyjnych,
  - przygotowania zawodowego w miejscu pracy.
- Udzielanie pożyczek osobom defektywnym na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej.
- Dofinansowanie do odsetek od zaciągniętego kredytu bankowego na kontynuowanie działalności gospodarczej lub rolniczej.
- Finansowanie kosztów działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej w Mońkach.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
- Powiatowy Urząd Pracy w Mońkach
- Pracodawcy.
- Starostwo Powiatowe w Mońkach.
- Środki UE i inne źródła.

REALIZATORZY PROGRAMU:

- Starostwo Powiatowe w Mońkach.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach.
- Powiatowy Urząd Pracy w Mońkach.
- Pracodawcy z terenu Powiatu Monieckiego.

OCZEKIWANE EFEKTY:

- Racjonalne wykorzystanie środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rzecz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
- Awans zawodowy pracowników niepełnosprawnych dzięki formom edukacyjnym i szkoleniowym oraz przekwalifikowaniu.
- Wzrost liczby zatrudnionych osób defektywnych.
- Zainteresowanie pracodawców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.
- Zakładanie przez osoby niepełnosprawne własnej działalności gospodarczej.
- Osiąganie dochodów z pracy i zmniejszenie nakładów na opiekę społeczną.
- Podwyższenie samooceny i dowartościowanie osób niepełnosprawnych.
- Integracja ze środowiskiem.
- Poprawa poziomu życia rodziny osoby niepełnosprawnej.

3. LIKWIDACJA BARIER TRANSPORTOWYCH, W KOMUNIKOWANIU SIĘ ORAZ ARCHITEKTONICZNYCH W OBIEKTACH INFRASTRUKTURY MIEJSKIEJ I MIEJSCU ZAMIESZKANIA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ

CELE OPERACYJNE:

Jednym z ważniejszych wyzwań polityki społecznej w naszym kraju jest integracja osób niepełnosprawnych, czyli umożliwienie tym osobom swobodnego korzystania ze wszystkiego, co jest dostępne dla ogółu społeczeństwa. Bariery architektoniczne, w komunikowaniu się, techniczne i transportowe są jednym z najistotniejszych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym zaspokajanie swoich potrzeb na równi z innymi. Założeniem Powiatowego Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych jest stworzenie w Powiecie Monieckim szans osobom niepełnosprawnym na aktywne i samodzielne uczestnictwo w życiu społeczności lokalnych, poprzez:

- Podejmowanie działań zmierzających do przystosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez:
  - budowę podjazdów dla wózków inwalidzkich,
  - montaż uchwytów i poręczy,
  - przystosowanie łazienek i toalet,
  - montaż wind przyściennych i innych urządzeń do transportu pionowego.
- Zapewnienie możliwości swobodnego poruszania się na wózkach inwalidzkich, poprzez likwidację zróżnicowania poziomu chodników.

- Udzielanie pomocy osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w ich miejscu zamieszkania.
- Pomoc w zakupie sprzętu rehabilitacyjnego i środków technicznych.
- Umożliwienie osobom niepełnosprawnym parkowania samochodów w miejscach oznaczonych tylko dla nich.

ZADANIA DO REALIZACJI:

- Przestrzeganie, zgodnie z obowiązującym prawem budowlanym, przy zatwierdzaniu projektów budowlanych nowobudowanych lub modernizowanych budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych domów mieszkalnych, dostępności dla osób niepełnosprawnych.
- Planowe, systematyczne dostosowywanie chodników do potrzeb osób poruszających się na wózkach.
- Uwzględnienie w projektach budowy parkingów miejsc oznakowanych przeznaczonych wyłącznie dla samochodów osób z dysfunkcjami.
- Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się, technicznych i architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.
- Usprawnienie funkcjonowania osób defektywnych w miejscach zamieszkania i w rodzinie, poprzez dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.
- Realizacja programów związanych z likwidacją barier architektonicznych w budynkach infrastruktury miejskiej.
- Realizacja programów dotyczących likwidacji barier transportowych.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
- Samorządy gminne.
- Starostwo Powiatowe w Mońkach.
- Środki UE i inne źródła.
- Wnioskodawcy.
- Sponsorzy.

REALIZATORZY PROGRAMU:

- Starostwo Powiatowe w Mońkach - Wydział Zarządu Dróg.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach.
- Samorządy gmin z terenu powiatu monieckiego.
- Pracodawcy.

OCZEKIWANE EFEKTY:

- Likwidacja barier funkcjonalnych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.
- Zwiększenie ilości obiektów użyteczności publicznej przystosowanych do potrzeb ludzi z dysfunkcjami.
- Wzrost liczby mieszkań dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Zapewnienie warunków swobodnego poruszania się na wózkach inwalidzkich osobom defektywnym.
- Bezpieczne i bezproblemowe poruszanie się kierowców niepełnosprawnych i parkowanie pojazdów.
- Integracja ze społecznością lokalną i udział w jej życiu
- Poprawa poziomu życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

- Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.
- Usprawnienie funkcjonowania osób defektywnych w miejscu zamieszkania i w rodzinie.
- Swobodny dostęp osób niepełnosprawnych do budynków użyteczności publicznej (szpitale, sklepy, urzędy, restauracje, kluby, basen i inne).

4. STWORZENIE ŚRODOWISKA PRZYJAZNEGO OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM

CELE OPERACYJNE:

Reforma administracyjna kraju oraz reorganizacja podmiotów zajmujących się dziedziną życia społecznego spowodowała konieczność podjęcia nowych, skoordynowanych i bardziej efektywnych działań samorządów powiatowych na rzecz osób defektywnych. Do skutecznej realizacji programu niezbędna jest współpraca władz powiatowych, gminnych, organizacji pozarządowych oraz wszystkich innych instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zagwarantowanie osobom niepełnosprawnym praw człowieka wymaga, z jednej strony przeciwdziałania ich dyskryminacji, z drugiej zaś stworzenia mechanizmów wyrównywania szans. Spełnienie tych dwóch warunków sprawi, że osoby defektywne będą mogły w takim samym stopniu co ludzie zdrowi korzystać ze wszystkich praw. Nasze społeczeństwo należy wychowywać od najmłodszych lat w duchu tolerancji i zrozumienia potrzeb drugiego człowieka oraz szacunku dla jego odrębności, jego „inności”.

Osobom niepełnosprawnym, jako słabszym i potrzebującym wsparcia społeczność ludzi zdrowych może pomagać poprzez:

- Stworzenie systemu wspomagania oraz wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
- Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia niepełnosprawności.
- Wyrównywanie szans osób defektywnych w życiu rodzinnym i społecznym.
- Organizowanie różnego rodzaju form wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
- Stworzenie podstaw prawnych dla indywidualnego wspierania osób niepełnosprawnych w prowadzeniu aktywnego życia.
- Umożliwienie osobom niepełnosprawnym powszechnego i ciągłego dostępu do kompleksowej rehabilitacji.
- Tworzenie warunków pełnej dostępności do usług specjalistycznych i opiekuńczych.

ZADANIA DO REALIZACJI:

- Upowszechnienie znaczenia organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych oraz wspieranie ich inicjatyw.
- Podejmowanie działań oraz popularyzowanie wiedzy o niepełnosprawności.
- Wspieranie inicjatyw tworzenia świetlic i klubów środowiskowych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
- Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich niezbędnych opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.
- Propagowanie informacji na temat praw osób niepełnosprawnych oraz ich miejsca w społeczeństwie.
- Budowanie pozytywnego wizerunku ludzi dotkniętych ułomnością.
- Zintegrowanie społeczności lokalnych z osobami niepełnosprawnymi.
- Uświadomienie społeczeństwu ludzi zdrowych, że sprawni „inaczej” są ludźmi wartościowymi i potrzebnymi.

- Wsparcie w środowisku lokalnym osób niepełnosprawnych zamieszkujących samotnie lub z inną osobą niepełnosprawną.
- Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom defektywnym i ich rodzinom obejmującej wsparcie finansowe, pomoc psychologów i terapeutów.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

- PFRON.
- Starostwo Powiatowe w Mońkach.
- Samorządy gminne.
- Środki UE i inne źródła.
- Sponsorzy.

REALIZATORZY PROGRAMU:

- Starostwo Powiatowe w Mońkach.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach.
- Ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Monieckiego .
- Wszystkie organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

OCZEKIWANE EFEKTY:

- Wzrost zainteresowania społeczności lokalnych problemami osób niepełnosprawnych.
- Rozwój środowiskowych form wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
- Zwiększenie poczucia tolerancji i solidarności z ludźmi dotkniętymi ułomnością.
- Usprawnienie osób niepełnosprawnych.
- Wzrost aktywności społecznej jednostek powiatowych oraz organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką niepełnosprawności.
- Stworzenie przyjaznego środowiska dla ludzi z dysfunkcjami poprzez poradnictwo specjalistyczne.
- Przelamanie obojętności i niechęci wobec osób niepełnosprawnych.
- Pełna integracja dzieci i młodzieży szkolnej z rówieśnikami niepełnosprawnymi.
- Przygotowanie osób niepełnosprawnych do samodzielnego życia.
- Wzrost samooceny osób niepełnosprawnych oraz ich dowartościowanie.

V. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE W POWIECIE MONIECKIM DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W MOŃKACH

Głównym realizatorem zadań powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach. PCPR jest instytucją otwartą na wszelkie zgłaszane problemy i w miarę posiadanych kompetencji zajmuje się niesieniem pomocy wszystkim osobom potrzebującym wsparcia. Centrum żywo interesuje się i włącza się w każdą akcję mającą na celu niesienie pomocy i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób szczególnie na to narażonych, tj. osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym i jest realizowana przede wszystkim przez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej;
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;

- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Do podstawowych zadań, nałożonych ustawą z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do zadań powiatu realizowanych przez PCPR, należy:

- podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności,
- opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa,
- dofinansowanie:
  - uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
  - sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
  - zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
  - likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
  - rehabilitacji dzieci i młodzieży,
  - usług tłumacza języka migowego lub tłumacza - przewodnika,
  - kosztów tworzenia i funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi, fundacjami i innymi instytucjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

POWIATOWA SPOŁECZNA RADA DO SPRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych Rada składa się z 5 osób powoływanych przez Starostę Monieckiego spośród przedstawicieli działających na rzecz osób niepełnosprawnych organizacji pozarządowych, fundacji oraz przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu monieckiego. Do głównych zadań Rady należy:

- ✓ inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do: integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- ✓ opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ✓ ocena realizacji programów,
- ✓ opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

POWIATOWY URZĄD PRACY W MOŃKACH

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Do realizacji powyższego celu niezbędne jest:

- dokonanie oceny zdolności do pracy, w szczególności przez:
  - przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych umożliwiających określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywania zawodu oraz ocenę możliwości zwiększenia tej sprawności,
  - ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań;

- prowadzenie poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy oraz umożliwiającego wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia;
- przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia;
- dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie;
- określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy, a w razie potrzeby - przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, sprzętu rehabilitacyjnego itp.

Zadania powiatu w części dotyczącej rehabilitacji zawodowej i zatrudniania osób niepełnosprawnych realizowane są przez Powiatowy Urząd Pracy w Mońkach i są to:

- pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie,
- kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej,
- współpraca z organami rentowymi,
- doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne,
- współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej,
- udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej bądź rolniczej,
- dofinansowanie do kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej lub rolniczej,
- przystosowanie miejsc pracy stosownie do potrzeb osób niepełnosprawnych na nich zatrudnianych,
- finansowanie usług i instrumentów rynku pracy, tj.:
  - szkoleń,
  - stażu,
  - prac interwencyjnych,
  - przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE POWIATU MONIECKIEGO

Na terenie powiatu monieckiego działa 7 ośrodków pomocy społecznej, których głównym zadaniem jest niesienie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji, której sami nie są w stanie pokonać za pomocą własnych środków, możliwości i uprawnień. Znaczną część osób korzystających z pomocy społecznej stanowią osoby niepełnosprawne.

Zadania realizowane na rzecz tej specyficznej społeczności to przede wszystkim:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych i celowych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne za osoby, pod których opieką znajdują się dzieci wymagające szczególnej troski,
- świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych,
- organizowanie i prowadzenie środowiskowych domów samopomocy,
- inne zadania mające na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin.

DOM POMOCY SPOŁECZNEJ W MOŃKACH I DOM POMOCY SPOŁECZNEJ „DOM KOMBATANTA” W MOCIESZACH

Łącznie oba domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu monieckiego dysponują 75 miejscami. Pensjonariuszami domów są osoby w wieku podeszłym, schorowane i często niepełnosprawne. Domy mają infrastrukturę zewnętrzną i wewnętrzną dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych z ograniczoną sprawnością ruchową.

Wśród celów przyświecających DPS-om znajdują się między innymi:

- podnoszenie sprawności fizycznej poprzez terapię zajęciową,
- przeprowadzanie przez wykwalifikowanych pracowników zajęć rehabilitacyjnych,
- udział mieszkańców Domów w spotkaniach integracyjnych.

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO – PEDAGOGICZNA W MOŃKACH

Podstawowym celem działania zespołu poradni jest udzielanie dzieciom w wieku od urodzenia i młodzieży pomocy psychologiczno – pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno – pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Do zadań poradni należy w szczególności:

- ✓ wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, efektywności uczenia się, nabywania i rozwijania umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów problemów oraz innych umiejętności z zakresu komunikacji społecznej,
- ✓ profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka,
- ✓ terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych,
- ✓ pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowania kariery zawodowej oraz prowadzenie edukacji prozdrowotnej wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,
- ✓ pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów,
- ✓ wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny i szkoły.

Poradnia realizuje swoje zadania poprzez:

- ✓ diagnozę, konsultację i terapię,
- ✓ psychoedukację, rehabilitację,
- ✓ doradztwo i mediację,
- ✓ interwencję w środowisku ucznia oraz działalność profilaktyczną i informacyjną

Na podstawie własnych czynności diagnostycznych lub specjalistów spoza poradni oraz zebranej dokumentacji zespół poradni wydaje opinie w sprawach:

- wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej oraz odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego;
- pozostawienia ucznia klasy I-III szkoły podstawowej na drugi rok w tej samej klasie;
- objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej;
- dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom;
- zwolnienia ucznia z wadą słuchu lub głęboką dysleksją rozwojową z nauki drugiego języka obcego;
- udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki;
- przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy;
- przyjęcia do klasy pierwszej szkoły ponadgimnazjalnej kandydata z problemami zdrowotnymi, ograniczającymi możliwości wyboru kierunku kształcenia ze względu na stan zdrowia;

- przystąpienia ucznia lub absolwenta z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się odpowiednio do sprawdzianu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w gimnazjum, egzaminu maturalnego lub egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, w warunkach i formie dostosowanych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych ucznia lub absolwenta.
- wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.
- innych określonych w odrębnych przepisach.

W zespole poradni działa na zasadach określonych w odrębnych przepisach zespół orzekający o:

- ✓ potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, w tym o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim,
- ✓ potrzebie indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły.

Poradnia P-P w Mońkach wydaje orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania z wyłączeniem dzieci niewidomych i słabo widzących, dzieci nie słyszących i słabo słyszących oraz dzieci z autyzmem.

WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ W MOŃKACH

Warsztat Terapii Zajęciowej w Mońkach z Filią w Bobrowce prowadzi zajęcia dla 30 uczestników powyżej 16 roku życia przez 5 dni w tygodniu (od poniedziałku do piątku) w godzinach od 8⁰⁰ do 15⁰⁰. Niepełnosprawna młodzież i osoby dorosłe posiadający wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej obejmuje się specjalistyczną opieką, która pozwala rozwijać ich własne psychofizyczne sprawności. Zajęcia terapeutyczne odbywają się w 5 pracowniach:

- artystycznej,
- technicznej,
- rehabilitacyjno- usprawniającej,
- dnia codziennego,
- przygotowywania posiłków,
- komputerowej,
- uzupełniającej.

Warsztat realizuje zadania poprzez:

- ogólne usprawnienie (poprawa kondycji psychicznej i fizycznej),
- rozwijanie w uczestnikach umiejętności wykonywania czynności dnia codziennego oraz zaradności osobistej (różne formy terapii zajęciowej),
- przygotowanie do życia w środowisku społecznym (rozwój umiejętności, planowania, komunikowania się, dokonywania wyborów i decydowania o swoich sprawach),
- rozwój innych umiejętności niezbędnych w możliwie samodzielnym, niezależnym i aktywnym życiu w środowisku lokalnym,
- rozwijanie psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy,
- rozwijanie podstawowych oraz specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających podjęcie pracy zarobkowej lub szkolenia zawodowego,
- rozwijanie umiejętności wykorzystania oraz organizowania sobie czasu wolnego od obowiązków,
- zdobywanie umiejętności kształtowania prawidłowych nawyków i zachowań oraz odpowiedzialności za własne postępowanie,
- dowartościowanie uczestników.

ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY W MOŃKACH

Podobną misję jak WTZ pełni również Środowiskowy Dom Samopomocy w Mońkach,

który jest placówką dla osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzonymi umysłowo. ŚDS jest placówką dziennego pobytu dla osób dorosłych, które nie wymagają opieki szpitalnej. Domownicy z terenu miasta i gminy Mońki przyjmowani są na podstawie decyzji wydawanych przez MOPS. Dom dysponuje 20 miejscami.

Formy prowadzonej działalności przez ŚDS:

- zajęcia kulinarne,
- zajęcia budżetowe,
- zajęcia higieniczne,
- zajęcia farmakologiczne,
- zajęcia umiejętności interpersonalnych i społecznych,
- zajęcia plastyczne,
- zajęcia techniczne,
- organizacja czasu wolnego,
- zajęcia ruchowe.

W 2015 roku z zajęć terapeutycznych korzystało 16 uczestników. Podopieczni pod okiem terapeutów zdobywają umiejętności niezbędne w codziennym życiu. Zarówno domownicy jak i ich rodziny mają możliwość skorzystania z poradnictwa psychologicznego.

STOWARZYSZENIE RODZICÓW DZIECI NIEPEŁNOSPRAWNYCH „K Ł O S,, W MOŃKACH

Głównym zadaniem Stowarzyszenia jest pomoc i wzajemne wspieranie się rodzin oraz wymiana doświadczeń z pracy z dziećmi niepełnosprawnymi.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

- współdziałanie z władzami samorządowymi, oświatowymi i innymi stowarzyszeniami oraz organizacjami,
- organizację akcji społecznych i zbiórek publicznych,
- wspieranie form opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi i ich rodzinami w zakresie:
  - wypoczynku letniego i zimowego,
  - zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych tych dzieci,
  - finansowania edukacji dzieci niepełnosprawnych,
  - występowanie w obronie interesów i praw osoby niepełnosprawnej i jego rodziny.

FUNDACJA NA RZECZ ROZWOJU POWIATU MONIECKIEGO

Wszechstronna działalność Fundacji na rzecz rozwoju i promocji Powiatu Monieckiego obejmuje swym zasięgiem również osoby niepełnosprawne, na rzecz których prowadzone są następujące działania:

- świadczenie bezpośredniej i pośredniej pomocy finansowej, rzeczowej, organizacyjnej, naukowej, oświatowej, wychowawczej, kulturalnej i merytorycznej osobom niepełnosprawnym,
- dążenie do likwidacji barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej (dofinansowanie prac projektowo- wykonawczych) oraz do likwidacji istniejących utrudnień komunikacyjnych (dofinansowania zakupu wózków inwalidzkich i innego sprzętu rehabilitacyjnego),
- popularyzacja osiągnięć i dokonań osób niepełnosprawnych w dziedzinie nauki, sztuki, sportu - organizowania lub dofinansowania organizacji wystaw artystycznych, okolicznościowych ekspozycji oraz różnego rodzaju imprez o charakterze sportowym,
- upowszechnienie wiedzy o przyczynach niepełnosprawności i prowadzenie działalności profilaktycznej w środowiskach młodzieży szkolnej oraz pracodawców - bezpłatne wydawnictwa i publikacje,
- dofinansowanie pobytu dzieci na koloniach, obozach, leczeniu w kraju i za granicą,
- pomoc w organizowaniu zajęć rehabilitacyjnych,

- wspieranie placówek opieki i rewalidacji dla osób niepełnosprawnych.

POLSKI ZWIĄZEK NIEWIDOMYCH OKRĘG PODLASKI KOŁO TERENOWE W MOŃKACH

Związek zrzesza osoby niewidome i słabowidzące w celu ich społecznej integracji, rehabilitacji, ochrony interesów zawodowych, ekonomicznych i społecznych. Szczególny nacisk kładzie na walkę z dyskryminacją i przeciwdziałania próbom prześladowania ludzi dotkniętych niepełnosprawnością.

Głównym celem Związku jest przede wszystkim:

- prowadzenie oraz współdziałanie w prowadzeniu rehabilitacji podstawowej, leczniczej, społecznej i zawodowej,
- organizowanie oraz współdziałanie w organizowaniu różnych form działalności kulturalnej i artystycznej, a także sportu, turystyki i rekreacji niewidomych,
- działanie na rzecz zatrudnienia niewidomych oraz pomoc w organizowaniu się zawodowych środowisk niewidomych,
- organizowanie różnych form kształcenia i szkolenia zawodowego,
- prowadzenie działalności informacyjnej na rzecz niewidomych z wykorzystaniem środków masowego przekazu i własnych publikacji,
- popularyzowanie zagadnień z zakresu profilaktyki i ochrony narządu wzroku,
- współpraca ze stowarzyszeniami, fundacjami i innymi organizacjami zrzeszającymi niewidomych lub działającymi na ich rzecz.

VI. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH:

- ✓ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
- ✓ Karta Praw Osób Niepełnosprawnych z 1 sierpnia 1997 roku.
- ✓ Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.).
- ✓ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 149 ze zm.).
- ✓ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1445 ze zm.).
- ✓ Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.).
- ✓ Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404 ze zm.).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie przyznania osobie niepełnosprawnej środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej (Dz.U. z 2015 r. poz. 102).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej (Dz.U. z 2015r. poz. 93).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 stycznia 2009 r. w sprawie refundacji składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 690).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie udzielania pomocy pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne oraz osobom niepełnosprawnym wykonującym działalność gospodarczą i rolniczą (Dz.U. Nr 240, poz. 1756).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej (Dz. U. z 2012 r. poz. 850).

PODSUMOWANIE

Uchwalona przez Sejm Rzeczypospolitej Polski Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (z dnia 1 sierpnia 1997 roku) odnosi się w całości do osób niepełnosprawnych i potwierdza ich niezbywalne prawa do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. Zakazuje także dyskryminacji i marginalizacji tychże osób. Karta obliuguje władze samorządowe do podjęcia działań ukierunkowanych na urzeczywistnienie i przestrzeganie tych praw.

Samorząd powiatowy zobowiązany jest do pełnej realizacji zadań nałożonych na niego ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Przepisy tej ustawy określają zakres kompetencji poszczególnych służb podległych Starostwu działających na rzecz osób dotkniętych ułomnością. Powiat, zgodnie z art. 4 ustawy o samorządzie powiatowym, ma w ręku instrumenty do realizacji programu na rzecz osób niepełnosprawnych w postaci:

- ✓ edukacji publicznej,
- ✓ promocji i ochrony zdrowia,
- ✓ pomocy społecznej,
- ✓ polityki prorodzinnej,
- ✓ transportu zbiorowego i dróg publicznych,
- ✓ kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- ✓ kultury fizycznej i turystyki,
- ✓ administracji architektoniczno-budowlanej,
- ✓ porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
- ✓ przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- ✓ ochrony praw konsumenta,
- ✓ utrzymania powiatowych obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- ✓ współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Celem Powiatowego Programu jest stworzenie nowoczesnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin, który umożliwi prowadzenie na szeroką skalę działań edukacyjnych, rehabilitacyjnych i leczniczych. Budowanie systemu wsparcia osób z dysfunkcjami powinno odbywać się kompleksowo przy czynnym udziale władz powiatowych, gminnych oraz wszystkich innych istniejących na terenie Powiatu Monieckiego podmiotów zajmujących się tą problematyką.

Działania określone w powyższym programie są zadaniami ogólnospołecznymi i ważnym elementem polityki społecznej Powiatu Monieckiego. Realizacja wyżej sformułowanych zadań programowych odbywać się może poprzez pozyskiwanie środków budżetu państwa, środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz z innych źródeł.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA ORAZ PRZESTRZEGANIE PRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE MONIECKIM” nakreśla długofalowe cele, gwarantujące osobom niepełnosprawnym takie same prawa i obowiązki, jakie przysługują wszystkim mieszkańcom naszego powiatu, zapewniając im przy tym pełny udział we wszystkich sferach życia.